D17 1 LKA
Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Europos LIETUVIS

Nr. 46 (2081) Londonas, 1989 m. lapkričio 29 d. XLIII

MIRĖ GENERALINIS LIETUVOS KONSULAS

Lapkričio 3 dieną eidamas 92-us metus mirė Lietuvos generalinis konsulas Toronte, Kanadoje, Jonas Žmuidzinas. Jo pareigas perima Henrikas Lapas.

Jonas Žmuidzinas gimė 1898-ų metų birželio 10 dieną Keturvalkiuose, Vilkaviškio apskrityje. Baigė Saulės gimnaziją Kaune, po to studijavo Montpellier universitete Prancūzijoje, vėliau studijas gilino Paryžiuje įsigydamas teisės ir politinės ekonomijos daktaro laipsnį. Nuo 1930-ųjų Jonas Žmuidzinas dirbo užsienio reikalų ministerijoje, o 32-aisiais buvo paskirtas Lietuvos pasiuntinybės Londone sekretorium, vicekonsulu. Prieš pat antrąjį pasaulinį karą dirbo valstybiniame radiofone spaudos apžvalgos redaktoriumi. Karui besibaigiant pasitraukė į Vokietiją ir 1951-ais metais apsigyveno Kanadoje. '62-ais metais buvo paskirtas konsulu Kanadai, o kiek vėliau buvo pakeltas generaliniu konsulu.

VAT.R

ALGIRDUI BRAZAUSKUI PAKVIETIMO NĖRA

Marija Baublienė, gyvenanti Vakarų Vokietijoje, pranešė, kad Lietuvos KP sekretorius, dabartinės okupacinės vyriausybės galva ir Justas V. Paleckis, Lietuvos komunistų partijos CV ideologinio skyriaus vedėjas norėtų apsilankyti Vasario 16 gimnazijoje, Vakarų Vokietijoje. Tuo reikalu tarėsi PLB pirmininkas Vytautas Bieliauskas, PLB vicepirmininkas Algimantas Gureckas bei Vasario 16 gimnazijos direktorius Andrius Šmitas ir nutarė jų nekviesti.

PLB Valdybos nusistatymas šiuo atveju yra aiškus: dabartinė valdžia ir jos nedemokratišku būdu išrinkti atstovai, prieš vasario mėn. (1990) rinkimus į Lietuvos TSR valdžią, neturėtų būti priimti ir vedžiojami pas aukšto rango laisvo pasaulio vyriausybių pareigūnus. Toks elgesys būtų dabartinės okupacinės valdžios pripažinimas bei įteisinimas ir išeivijos „nepripažinimo politinės linijos" peržengimas. Šiam PLB nutarimui pritarė Lietuvos Diplomatijos atstovas S. Lozoraitis jnr. pridėdamas, kad reikia viską daryti, kad šis vizitas neįvyktų, nes jis pažeistų esančią ribą tarp kompartijos ir lietuvių, kovojančių už nepriklausomybę!

PLB Bendralaiškis Nr. 15

LIETUVOS POLITINIŲ JĖGŲ KOMUNIKATAS

Lapkričio 13 d. įvykęs Lietuvos Komunistų partijos, Lietuvos Socialdemokratų partijos, Lietuvos Krikščionių demokratų partijos, Lietuvos Darbininkų sąjungos, Lietuvos Žaliųjų partijos ir Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio atstovų pasitarimas, apsvarstęs Lietuvos politinę situaciją ir politinio pliuralizmo Lietuvoje galimybes, vieningai nutarė:

1. artimiausioje LTSR Aukščiausios Tarybos sesijoje būtina pakeisti LTSR Konstitucijos 6 straipsnį taip, kad jis įteisintų politinį pliuralizmą;

2. susipažinti su Molotovo-Ribentropo pakto ir jo pasekmių tyrimo komisijos papildomai atliktu darbu ir artimiausioje sesijoje įstatymiškai įtvirtinti jos išvadas.

Pasitarimo pirmininkas **A. Žebriūnas**

Vilnius, 1989.11.13

VATIKANO RADIJAS LIETUVIŠKAI

Primename, kad nuo lapkričio 5-osios, Vatikano Radijo Rytinė laida transliuojama 30-ties, 41-no ir 48-nių metrų bangomis arba 9.755, 7.250 ir 6.185-kių kilohercų dažnumu.

Vakarinės radijo laidos ir toliau transliuojamos tomis pačiomis bangomis kaip dabar, tai yra 49-nių, 31-no ir 25-kių metrų.

VLIKO Seimo Rezoliucijos

Sveikinimas JAV Prezidentui G. Bush

Seimas sveikina Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentą George Bush ir dėkoja jam už Lietuvos valstybės įjungimo į Sovietų Sąjungą nepripažinimo politiką ir prašo kelti Pabaltijo valstybių atkūrimo klausimą visuose tarptautiniuose forumuose, ir ypač būsimame pasitarime su Gorbačiovu š.m. gruodžio 2-3 dienomis.

Atsiribokime nuo skaldymo darnos

Sovietų įkvėpti ir diriguojami veiksmai tikslu sukelti neramumus, padidinti įtampą ir skaldyti gyventojų darnų sugyvenimą Lietuvoje, yra nukreipti prieš Lietuvos valstybės teritorinį integralumą.

Seimas smerkia šias pastangas ir kviečia visus Lietuvos gyventojus, nepaisant jų tautinės kilmės, atsiriboti nuo šio pobūdžio išsišokimų, kurie sudarytų papildomas kliūtis atkūrimui laisvos ir nepriklausomos Lietuvos valstybės.

Referedumo klausimu

Seimas, imdamas dėmesin pasireiškusį nerimą ir susirūpinimą, kad naujai priimtas Lietuvos Aukščiausios Tarybos referendumo įstatymas gali būti panaudotas Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjungą *legetimacijai* (įteisinimui), pareiškia:

Lietuva yra apsisprendusi būti laisva ir nepriklausoma 1918 m. vasario 16 d. deklaricija ir tas jos apsisprendimas buvo patvirtintas Steigiamo Seimo, 1920 m.

1940 m. Lietuva tapo Raudonosios Armijos okupuota ir inkorporuota į Sovietų Sąjungą. Ši okupacija tebesitęsia ir šiandien. Sovietų Sąjungos pretenzija, kad Lietuva savanoriškai ir laisvai įsijungė į Sovietų Sąjungą, yra be jokio pagrindo ir todėl dauguma Vakarų pasaulio valstybių nepripažįsta šio įjungimo teisėtu.

Tuo atveju, jeigu referendumas būtų vykdomas, reikia, kad būtų garantuota akcijos ir balsavimo laisvė.

Remiantis Helsinkio akto principais „visi žmonės visados turėtų visiškai laisvai nustatyti kada ir kaip jie nori jų *vidaus ir išorinį politinį statusą, be išorinio įsikišimo...*"

Tokį įsikišimą sudaro Raudonosios Armijos dislokacija Lietuvos teritorijoje, kuris savaime sudaro spaudimą, todėl ji turėtų būti atitraukta iš Lietuvos.

Bendrai, turėtų būti taikomi bendrieji rinkimų laisvės principai pripažinti Vakarų demokratinių valstybių.

***

Seimas siūlo VLIKo sudarančioms organizacijoms papildyti savo sudėtį naujai atvykstančiais iš Lietuvos rezistentais.

***

Seimas nuoširdžiai sveikina brolius ir seseris okupuotoje Lietuvoje ir priima dėmesin gyvenimo laisvėjimo prošvaites; su džiaugsmu konstatuoja politinio gyvenimo vadovų išmintį ir drąsą ir didelės gyventojų daugumos ryžtą bei ištvermę.

***

Seimas vertina okupuotos Lietuvos politinių organizacijų atstovų ir veikėjų aktyvų dalyvavimą Seimo svarstybose ir dėkoja už jų reiškiamą pasitikėjimą VLIKo veikla.

***

Seimas pritaria išeivijos paramai lietuviams ir jų organizacijoms ir yra už šios paramos koordinuotą ir tikslingą pobūdį. Ypatingas dėmesys yra skirtinas ne vien daiktiniam apsirūpinimui, bet ir sudarymui sąlygų pasinaudoti Vakarų pasaulio žiniomis, technologija ir kitomis laisvo pasaulio gyvenimo vertybėmis, visos Lietuvos gerbūviui kelti.

***

Seimas pritaria Valdybos vykdomai veiklai Europoje ir yra nuomonės, kad tokia veikla yra nuosekli, tikslinga ir plėstina nors tai reiklautų didesnių išlaidų.

Dėl Vakarų paramos Sovietų Sąjungai

Tik laisvojo pasaulio finansinė, technologinė bei politinė parama begali prailginti kolonialinės Sovietų imperijos išsilaikymą.

Kad ekonominis Sovietijos griuvimas ir toliau verstų Kremlių daryti nuolaidų pavergtosioms tautoms, VLIKo Seimas ragina patriotiškas išeivijos organizacijas ir pavienius asmenis tiesioginiai ir per spaudą įtaigoti kraštų vyriausybes neremti be sąlygų Sovietų Sąjungos.

Seimas reiškia nuomonę, kad Vakarų parama Sovietų Sąjungai būtų tikslinga tik tuo atveju, jeigu tatai pagreitintų Sovietų Sąjungoje pilnos demokratijos procesą ir ypatingai Pabaltijo respublikų išsilaisvinimą.

Statuto keitimo reikalu

Seimas, tikslu užtikrinti Tarybos darbo tęstinumą, paveda VLIKo Tarybai ir Valdybai padaryti reikiamus pakeitimus ir juos Seimui patvirtinti.

Padėkos

Seimas reiškia padėką už sveikinimus ir paramą VLIKo veiklai:

Edward J. Derwinskiui, Amerikos Veteranų administracijos sekretoriui,

Lietuvos diplomatijos šefui dr. S. Bačkiui ir visiems diplomatinės ir konsuliarinės tarnybų atstovams,

VLIKo Valdybos pirmininkui ir Valdybai,

VLIKo Tarybai,

Tautos Fondo Tarybai ir Valdybai ir visiems jo ir VLIKo veiklos rėmėjams aukomis ir kitais būdais,

Visiems Seimą sveikinusiems žodžiu ar raštu,

Seimo rengimo komiteto pirmininkei dr. E. Armanienei, visiems komiteto nariams ir Baltimorės lietuviams,

Šv. Alfonso bažnyčios parapijos klebonui A. Dranginiui už atlaikymą iškilmingų pamaldų ir „Dainos" chorui už giedojimą šv. Mišių metu bei jo dirigentei E. Sakadolskienei,

Banketo programos vadovei D. Buivytei,

Aktoriui J. Palubinskui ir kvartetui „Aidui" už puikų banketo metu meninės dalies išpildymą.

1989 m. lapkričio 14 d.

ELTA

PRIIMTAS LIETUVOS TSR PILIETYBĖS IR REFERENDUMO ĮSTATYMAI

Lapkričio 3 d. Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos sprendimu, Lietuvos piliečiais turi teisę tapti visi, kurie iki pilietybės įstatymo paskelbimo buvo nuolatiniais Lietuvos gyventojais. Tuo tarpu, visi tie, kurie į Lietuvą atvyks vėliau, piliečiais turės teisę tapti tik po dešimties metų nuo atvykimo į Lietuvą datos. Aukščiausioji Taryba priemė referndumo įstatymą, pagal kurį 300-ų tūkstančių krašto piliečių arba parlamento deputatų daugumos reikalvimu krašte gali būti pravestas visuotinis referendumas, kurio metu patys piliečiai galės nuspręsti tautos likimą.

Vakarų apžvalgininkai pastebi, kad pačioje Sovietų Sąjungos konstitucijoje yra palikta galimybė atskiroms respublikoms laisvai išstoti iš Sąjungos sudėties. Tačiau šia teise, dėl žinomų priežsčių, niekada nebuvo pasinaudota. Nuo lapkričio 3 d. Lietuvoje įsigaliojęs referendumo įstatymas — pastebi Vakarų apžvalgininkai — bus stiprus užkabinimo taškas lietuviams siekiant atkurti nepriklausomą savo valstybę.

Tuo tarpu, Sąjūdžio atstovas Lionginas Vasiliauskas pasisakydamas apie Aukščiausiosios Tarybos lapkričio 3 d. priimtus įstatymus pareiškė jog šie įstatymai, ypač pilietybės įstatymas, formaliai atpalaiduoja Lietuvos piliečius nuo bet kokių prievolių kitoms valstybėms, visų pirma nuo prievolių Sovietų Sąjungai.

DEVINTOJO SĄJŪDŽIO SEIMO PAREIŠKIMAI

Lapkričio 12 d. Vilniuje, Lietuvos Mokslų Akademijos Prezidiumo salėje įvyko devintoji Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Seimo sesija. Joje buvo svarstomi rinkimų į Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą ir vietines tarybas, Lietuvos jaunuolių karinės tarnybos, Sąjūdžio spaudos, Sąjūdžio Seimo statuto ir kiti klausimai. Pasak Sąjūdžio informacijos Agentūros, dvylika valandų trukusi sesija pasižymėjo audringomis diskusijomis ir nuomonių įvairumu.

Seimo sesijos pertraukoje įvyko neplanuotas Sąjūdžio Seimo Tarybos pirmininko, prof. Vytauto Landsbergio susitikimas su Lietuvoje viešėjusiu Švedijos užsienio reikalų ministru Stonu Andersonu. Tuo pat metu ministrą lydėjusiems Švedijos žurnalistams buvo surengta spaudos konferencija. Į žurnalistų klausimus atsakė Kazimiera Prunskienė, Romualdas Ozolas, Kazimieras Motieka, Arvydas Juozaitis, Virgilius Čepaitis, Bronius Genzelis. Baigęs pokalbį su Švedijos užsienio reikalų ministru, su žurnalistais bendravo ir Vytautas Landsbergis.

Spausdiname Seimo sesijoje priimtus du dokumentus.

LPS Seimo Nutarimas Lietuvos Jaunuolių Karinės Tarnybos Klausimu

Lietuva, siekdama Nepriklausomybės, dalyvauja bendrame Europos nusiginklavimo procese, norėdama tapti neutralia valstybe. LTSR Aukščiausioji Taryba pripažino, kad Lietuva yra okupuota valstybė. Jos gyventojai pagal Ženevos konvencijos, pasirašytos 1949 metų ir TSRS ratifikuotos 1954 metais 51 straipsniu, negali būti verčiami tarnauti okupuojančios valstybės ginkluotose pajėgose ir pagalbinėse pajėgose. Todėl laikome Lietuvos jaunuolių šaukimą į TSRS kariuomenę neteisėtu.

LPS Seimas nutaria:

1. Pareikaluti, kad LTSR AT š.m. lapkričio mėnesio sesijoje

1.1 Panaikintų LTSR Konstitucijos 61 straipsnį;

1.2 Sustabdytų LTSR BK 79 ir 211 straipsnių veikimą;

1.3 Nustatytų vietoje tarnybos armijoje alternatyvias civilines prievoles;

1.4 Suteiktų jaunuolių karinės tarnybos reikalų komisijai prie LTSR AT Prezidiumo parlamentinės komisijos statusą.

2. Pritarti respublikinio komiteto Lietuvos jaunuolių karinės tarnybos klausimui spręsti veiklai ir teikti jai materialinę pagalbą.

3. Šį nutarimą įteikti LTSR AT Prezidiumui ir paskelbti LPS spaudoje.

LPS Seimo Pareiškimas dėl Respublikoje Vykstančios Diskusijos Rinkimų Klausimu

Respublikos masinėse informacijos priemonėse svarstomi LTSR prezidento rinkimų bei rinkimų į vietines liaudies deputatų tarybas klausimai.

LTSR AT XIV sesijoje buvo iškelta ir perduota Prezidiumo svarstymui prezidento išrinkimo galimybė.

LPS Seimo nuomone LTSR prezidento institutas neatitinka respublikos realios teisinės ir politinės padėties. Juo būtų galima apriboti naujai išrinktos AT veikimą, sukurti atgauto suverenaus valstybingumo iliuziją. Atrodo, taip siekiama įstatyminiu būdu sutelkti respublikos aukščiausiąją valdžią kelių asmenų rankose.

Tokiu keliu jau pasuko 11 šaukimo LTSR AT XIII sesija, be visuotino svarstymo priimdama LTSR Konstitucijos 106 straipsnio pataisą, kurios 5 punktas suteikia LTSR AT pirmininkui didelę valdžią, reguliuojant santykius su kitomis valstybėmis: sutinkamai su šiuo punktu LTSR AT pirmininkas „veda derybas ir pasirašo LTSR tarptautines sutartis".

(Nukelta į 3 psl.)

LIETUVOJE

Ar turėsim Prezidentą?

Lapkričio pradžioje vykusioje LTSR Aukščiausiosios Tarybos sesijoje tarp kitų klausimų buvo iškeltas Respublikos Prezidento reikalingumo klausimas.

Deputatas, 'TSR Mokslų Akademijos viceprezidentas Vytautas Statulevičius pasakė, kas „mūsų tikslas — nepriklausoma, demokratinė Lietuvos valstybė". Tas tikslas kiekvienam Lietuvos piliečiui duotas mūsų tautos istorijos, perduodamas iš kartų į kartas su motinos pienu. Šiam tikslui pritaria Lietuvos žmonės.

Mes siekiame ne bet kokios nepriklausomos Lietuvos, o norime sukurti valstybę, kurioje didžiausios vertybės būtų žmogus, laisvė, teisingumas, demokratija ir humanizmas... Reikia greičiau pakeisti Konstitucijos 6 straipsnį nauju, teigiančiu, kad Lietuvos politinė sistema yra daugiapartinė, kad visos partijos ir organizacijos veikia pagal konstituciją.

Toliau deputatas V. Statulevičius pasakė: „Nepriklausomybę gauti reikės mums patiems. Pagrindiniams tikslams pasiekti dabar ypač svarbu visų jėgų konsolidacija. Reikalinga protinga, labai veikli Respublikos valdžia, turinti visų Lietuvos žmonių pasitikėjimą".

Jis pasiūlė sudaryti komisiją, kuri išaiškintų žmonių nuomonę dėl tikslingumo rinkti Respublikos Prezidentą. Jam teko kalbėti su žmonėmis. Daugelis jų pasisako už prezidento istituciją. Kokie būtų argumentai už prezidento instituciją? — Visų pirma Lietuvoje ji turi senas tradicijas. Ji išplečia vykdomosios valdžios galią... Tai būtų dar vienas žingsnis kelyje į nepriklausomybę. Atsižvelgiant į visa tai, V. Statulevičius pasiūlė prezidento rinkimo klausimą spręsti jau ateinančioje sesijoje.

Prisiminė profesorius Biržiškas

Viekšniai pagrįstai didžiuojasi, kad išugdė Lietuvai daug žymių žmonių. Tarp jų trys broliai Biržiškos — literatūros ir krašto istorikas Mykolas Biržiška, bibliografas Vaclovas, matematikas Viktoras. Senesnio amžiaus viekšniškiai geru žodžiu mini ir jų tėvą daktarą Antaną Biržišką, palaidotą Viekšnių kapinėse.

Po 45-erių nutylėjimo metų Viekšnių miestelyje, mokytojo A. Gedvilo rūpesčiu (ir jo talkininkų) atidaryta Biržiškų paroda. Ji yra prisiglaudusi A. Griškevičiaus muziejuje. Ko gero, jis bus perkelta į Viekšniuose tebestovintį namą, kuriame Biržiškos gyveno.

Profesoriai Biržiškos karo metu pasitraukė į Vakarus. Todėl apie jų nuveiktus darbus ligšiol Lietuvoje tylėta.

Ginčas tarp Aukščiausių Tarybų

Lapkričio 4 dieną Lietuvos TSRS Aukščiausioji Tarybs pareiškė protestą, kad maskviškės Aukščiausios Tarybos ruošiamas įstatymas „Dėl nuosavybės TSR Sąjungoje" prieštarauja lietuviškam įstatymui. Lietuvos TSR Įstatymais įteisinama, kad žemė, jos gelmės, vidaus ir teritorinisi vandenys, miškai ir kiti gamtos turtai yra išimtinė Lietuvos TSR nuosavybė, sudaranti ekonominį pagrindą Respublikos suverenitetui. Maskvoje ruošiamas įstatymo projektas tą Lietuvos nuosavybės teisę paneigia.

Savarankiškumo įstatymas atmestas

Lapkričio 20 dieną TSRS Aukščiausioje Taryboje svarstant valdžios patiektą Respublikų ekonominio savarankiškumo įstaymo projektą, Lietuvos deputatai pareiškė protestą, kad baltiečių paruoštam projektui parlamentas nepaskyrė daugiau laiko. Protestui pritarė latvių bei estų deputatai. Baltijos respublikoms nepriimtinas projektas, pasisakius prieš jį kitų respublikų deputatams 211 balsais prieš ir 149 už, Taryba nutarė valdžios paruoštą įstatymo projektą nepriimti. Komisija turės atsižvelgti į baltiečių pasiūlymus ir paruošti naują projektą.

NAUJIEMS SKAITYTOJAMS

Vis daugiau siunčiame „Europos Lietuvį" į Lietuvą, bet nežinome ar gaunate. Prašom parašyti redakcijai, kuriuos numerius ir kada esate gavę. Būsime dėkingi.

„EL" Red.

SVETIMOJE SPAUDOJE

Po Maskvos politbiuro rugpjūčio 26 d. paskelbtų grąsinimų Baltijos tautoms ir kitų išpuolių, Vakarų spauda plačiai diskutavo baltų žygio į nepriklausomybę ateitį. Rugpjūčio 30 d. britų dienraštis *Financial Times* išspausdimo vedamąjį „Pavojus Pabaltijyje", kuriame rašoma, kad latviai, lietuviai ir estai yra „autentiškos tautos" ir, pagal J.T. Chartą, turi teisę patys apspręsti savo likimus. Bet, perspėja dienraštis, teisės savaime neįsikūnija. Baltijos valstybėms jėga neleidžiama tų teisių paversti tikrove. Gorbačiovo valdžia nemano atiduoti savo teritorijų, o Vakarai nesukels Trečiojo karo už baltų laisvę. Vedamasis perspėja, kad sovietų valdžia neturėtų pasiduot iliuzijoms, jog į jėgos panaudojimą Pabaltijyje bus galima numoti ranka kaip į „vidaus reikalą". Kariuomenės įsikišimas, tankai, areštai, spaudos draudimas vienu ypu sunaikintų Gorbačiovo užsienyje įsigytą pasitikėjimą ir gerą valią. Tokie veiksmai paveiktų visą vidurio Europą, „atlydis" pasibaigtų ir sugrįžtų šaltasis karas. Baltijos šalių gyventojai taip pat turi nepamiršt to pavojaus, rašo britų dienraštis.

Scripps Howard News Service bendradarbis *B.J. Cutler* dienraštyje *The Washington Times* rugsėjo 6 d. taip pat teigia, kad po „brutalaus" sovietų politbiuro perspėjimo, baltai turės imtis „subtilesnės politikos: išgauti kiek įmanoma daugiau ūkinės, politinės ir kultūrinės autonomijos ir, kantriais, išmintingais ėjimais, išgauti daugiau". Žurnalistas siūlo baltams pasinaudoti tokia palaipsnine „salami taktika" savo išsivadavimui, nes jie „dabar neturi kitos vilties".

Dabar Vašingtone dėstantis britų profesorius, nuoširdus baltų bičiulis, *Peter Reddaway, The Washington Post* dienraštyje rugpjūčio 20 d. spėja, kad ateinačių poros metų bėgyje Sovietų Sąjunga „bejėgiškai slys į anarchiją, valdžios autoritetui smunkant ir visuomeninėms bei etninėms grupėms toliau statant savo reikalavimus... Anarchija tokia pasibaisėtina, kad dažniausiai ji ilgai neužtrunka... ir Sovietų Sąjungoje ji būtų greitai užbaigta. Bet iki to laiko Baltijos ir gal kai kurios kitos respublikos pasinaudotų proga atsiskirti."

Kolumbijos universiteto profesorius *Alexander J. Motyl* dienraštyje *The Los Angeles Times* — „Liaudies jėga susiduria su imperijiniu objektu," rugpjūčio 29 d. — tvirtina, kad Maskva ir Baltijos šalių „nacionalistai" žengia į „koliziją". Gorbačiovas ir jo draugai, kaip ir visi imperijų valdovai, nenori atiduoti Baltijos valstybių. Jiems nepriimtinas ir debatas apie Molotovo-Ribbentropo paktą, nes tai pastatytų pavojun visas jų vakarines sienas. Autorius siūlo tokią išeitį iš šios „logikos dilemos": baltai turėtų nustoti apeliavę į istoriją ir tiktai tvirtinti, kad jie, kaip visos tautos, turi tarptautiniai pripažintą teisę laisvai apsispręsti, o apsisprendimas gali įvairuoti nuo nepriklausomybės, kurios nori baltai, iki autonomijos, kuri gali patenkinti kitus nerusus: „Nors ir toks sprendimas gali destabilizuoti (imperiją), apsiprendimo logika bent neverčia Maskvos iš karto atiduoti visą kromelį."

ELTA

BRZEZINSKIO KNYGA APIE NACIONALIZMO PERGALĘ SOVIETŲ SĄJUNGOJE

Ar įmanoma atgaivinti Sovietų Sąjungos ūkį ir įvesti politinį pliuralizmą? — savo naujoje knygoje *Komunizmo gimimas ir mirtis 20-tajame šimtmetyje* klausia Zbigniew Brzezinski, buvęs prezidento Carterio vyriausybės narys. Autoriui tai atrodo neįgyvendinam svajonė. Netikėdamas „perestroikos" ir „glasnost" šansais, jis Tarybų Sąjungos ateityje įžiūri keturias pagrindines galimybes.

Pirmoji glimybė, tai ilgiau kaip dešimtmetį užtruksianti esminė santvarkos krizė be aiškios išeities; nuolatiniai neramumai, kuriuos sukels ūkiniais nepritekliais nepatenkintos miestų gyventojų masės ir, ypač, politiniai įsisiūbavusios nerusų tautos.

Antra galimybė būtų, neramumams nuslūgus, nauja politinė ir ūkinė stagnacija bei tradicinio rusiškojo centralizmo sugrįžimas.

Tai, pasak Brzezinski gali privesti prie trečios galimybės: kariuomenė ir KGB jėga pasistveria valdžią (pvz., nelauktos Gorbačiovo mirties atveju) ir tą savo žingsnį pateisina apeliuodamos į didžiarusių nacionalistines emocijas.

Ketvirtoji galimybė — nesibaigianti krizė priveda prie komunistinės sistemos nuvertimo — Brzezinski šiuo metu atrodo gana tolima.

Kuo ilgiau „perstroika" užsitęs, rašo Brzezinski, tuo labiau didės nerusų tautų reikalavimai. Netrukus tas šurmulys susikristalizuos į aiškų tautinio suverenumo reikalavimą. Masinės nacionalistinės demonstracijos jau įvyko devyniose iš 14-os Sovietų Sąjungos nerusų respublikų. Tai, kas prasidėjo Rytų Europoje ir Pabaltijo valstybėse, plėsis ir stiprės. Ir jei tie neramumai išsilies į musulmoniškas respublikas ir į Ukrainą, reikės suabejot, ar Sovietų Sąjunga iš viso išliks. 21-ojo šimtmečio pradžioje, Sovietų Sąjunga gali tapti intensyviausia nacionalistinių konfliktų arena visame pasaulyje. Tai reikštų galutinę nacionalizmo pergalę prieš komunizmą.

ELTA

REIKALINGA MALDA IR AUKOS

Pokario metais Lietuvos sostinė Vilnius neteko apie 20 bažnyčių ir koplyčių, kuriose sostinės tikintieji garbino Dievą. Nors per pastaruosius 20 metų miestas išaugo beveik dvigubai (dabartiniu metu Vilniuje gyvena apie 600 tūkst. lyginant su prieškariniu laikotarpiu, bažnyčių skaičius liko toks pat — vienuolika) tokį bažnyčių skaičių civilinė valdžia paliko dar 1949 m. Iškilo būtinumas naujuose sostinės rajonuose tinkintiesiems turėti savas bažnyčias. Dar 1975 metais tikintieji kreipėsi į civilinės valdžios instancijas su prašymu leisti pasistatyti naują bažnyčią, tačiau to laiko sąlygomis jų balsas liko neišgirstas.

1988 m. balandis ir gegužė buvo didžiulio darbo ir ištvermės pradžia. Pareiškimai į civilinės valdžios įstaigas, respublikos ir centrines (Maskvos) instancijas — tokia buvo didžiulių užmojų pradžia. Neigiami atsakymai, pakartotini tikinčiųjų prašymai — sekantis žingsnis į užsibrėžtą tikslą. Argumentuoti raštai į aukštesnes valdžios instancijas su pusantro tūkstančio parašų atnešė pirmuosius rezultatus... ir pagaliau 1988 m. lapkričio 23 d. Maskvos religijų reikalų taryba priėmė teigiamą sprendimą — užregistravo naują katalikų religinę bendruomenę, Vilniaus naujuose rajonuose leisdama statyti naują bažnyčią.

Nugalėtos didžiulės kliūtys — teisiškai įregistruota katalikų religinė bendruomenė, bažnytiniu požiūriu — įsteigta palaimintojo Jurgio MATULAIČIO parapija (J.E. Vysk. J.S. Steponavičiaus 1988.11.14). Naujųjų rajonų centre — Viršuliškėse — paskirtas sklypas bažnyčios statybai. Dabartiniu metu baigiamas rengti projektas, vyksta pasirengimas statybai, kaupiamos statybinės medžiagos... tikintieji pagal išgales jau aukoja naujos bažnyčios statybai.

Istorinis įvykis sostinės gyvenime — statoma po daugelio dešimtmečių nauja, pirmoji pokario metais, palaimintojo Jurgio Matulaičio titulu bažnyčia. Tai simbolis nepalaužiamo Lietuvos tikinčiojo prisirišimo prie savojo katalikiškojo tikėjimo, kurį įamžinti sostinės gyventojai pasiryžę pastatydami naują bažnyčią. Kartu suvokdami ne tik moralinę atsakomybę, bet ir ekonominius sunkumus, kreipiamės į visus geros valios žmones, prašydami paramos šiame šventame darbe. Kiekvienam, kas prisidės prie šio sumanymo įgyvendinimo — malda ir aukomis — tariame: Teatlygina Jums Visagalis Dievas!

Mūsų adresas:
Palaimintojo Jurgio Matulaičio parapija
232001, Vilnius, Kretingos 16
LIETUVA, USSSR

Parapijos tikinčiųjų vardu,
kun. Čeponis, Vilnius, 1989.IX.11

D. Britanijos aukos įteikiamos lietuviams kunigams. Jos bus persiunčiamos į Lietuvą per Romą.

RED.

J. PILSUDSKIO GIMTINĖ

Lietuvos Mylėtojų d-jos narys iš Varšuvos viešėjo Vilniuje, norėdamas susipažinti su Lietuvos lenkų gyvenimu bei aplankyti maršl. J. Pilsudskio gimtinę. Savo įspūdžius Marekas Sarjuš-Volski aprašė „Przegląd Tygodniowy" laikraštyje iš karto pažymėdamas, kad maršalo gimtinė šiandieną vadinasi Zulavas. Čia dabar yra sovkozas, tačiau vietinių lenkų gyvenimas yra nepasikeitęs. Atimta jiems žemė, kurios ir taip nedaug turėjo, gyvena tuose pačiuose prieškariniuose namuose, turi darželius, karvutę, kiaulę, o kaikurie net arklį. Kaip tik su vežimu prie svečio prisiartino Juozas Jermal.

— Kaip gyvenama?

— Labai gerai, atsako sovkozininkas.

Tačiau varšuvietis nėra tikras, ar šį atsakymą reikia priimti be jokių pastabų, ar vertinti kaip užtikrinimą, priprasto sakyti iš kolkozininkų lūpų jau daugelį metų.

Kaimietis aiškina, kad sovkozą valdo rusas, tačiau vyr. inžinierius yra lenkas, buhalterijoje taip pat „wsie" („tutejšų" žmonių kalba, nes lenkiškai turėtų būti „wszyscy") kalba lenkiškai. Čia visi kalba (sovkozininkas sako „gada" — vėl tutejšų žodis. Turėtų būti „mowią") kaip kas nori — rusiškai, lenkiškai, lietuviškai.

Atvykėlis ieško palydovo, kuris galėtų nurodyti dvarą, kuriame gimė J. Pilsudskis bei kiek daugiau papasakotų apie maršalo gimtinę. Suranda jis 80-ties m. senutę. Pasirodo, kad po karo dvaras buvo labai apleistas, o vėliau visiškai likviduotas. Tik gabalas pamato nuo upės pusės yra išlikęs ir atminčiai pasodintas ąžuolas. Vieta, kur stovėjo pastatas, apaugusi piktžolėm. Šalia stovi didelė karvidė. Ąžuolas saugoja po savo „karūna"sukrautas šiukšles.

Senutė pasakoja, kad 1937 m. čia buvo didelis suvažiavimas (J. Pilsudskis mirė Varšuvoje vėžio liga 1935 m. — K.B.). Buvo atvykusi našlė, prezid. I. Moscicki. Į netolimą geležinkelio stotį (Pabradę — K.B.) buvo atvykę net trys traukiniai. Viskas buvo išvalyta. Gražiai papuošta, suruošiant kariuomenės paradą. Tuomet ir buvo atminčiai pasodintas ąžuoliukas.

J. Pilsudskis, kiekvieną kartą apsilankęs savo gimtinėje, tuoj pat iš geležinkelio stoties, važiuodavo į koplyčią, kurioje buvo palaidoti jo seneliai. Koplyčia po karo buvo sugriauta. Kažkas prieš tai „pridėjo pirštus" prie karstų, greičiausiai ieškodamas žiedų. Atvežti bulviakasiui kariai surinko kaulus į krepšį ir užkasė. Kur dabar kaulai randasi — nežinoma, kadangi ir koplyčios neliko jokios žymės.

K. Baronas

NEDUODA VIZOS

Sovietų Sąjungos ambasada Vašingtone jau trečią kartą per vienerius metus atsisako išduoti vizą į Lietuvą Informacijos Centro vedėjai Gintei Damušytei. Sovietų ambasada atmetė tris jos prašymus vizai gauti, net nepaaiškindama priežasčių dėl kurių jai nėra išduodama viza kelionei į Lietuvą. New Yorko senatoriaus (Moynihan) įstaigai apie tai pasiteiravus sovietų ambasadoje, pareigūnas atsakė, jot tai esąs „vidaus reikalas" ir dėl to jis negalįs nurodyti kodėl Damušytei yra neišduodama viza. Dėl vizos neišdavimo Lietuvių Informacijos Centro vedėjai protestą sovietų ambasadai pareiškė kai kurie Amerikos Kongreso nariai, amerikiečių Helsinkio komisija ir valstybės departamentas.

LIC

LIETUVOS RAUDONASIS KRYŽIUS

Raudonasis Kryžius yra tarptautinė čaritatyvinė organizacija, rūpinantisi kare sužeistaisiais ir ligoniais, karo belaisviais, dėl karo ar gamtos nelaimių nukentėjusiais žmonėmis, viešo krašto sveikatingumo kėlimu ir kt. Šios organizacijos pradininku laikomas šveicaras Henri Dunant, kuris 1859 prie Solferino (š.Italijoje) ėmė organizuoti iš vietos gyventojų ir pakeleivingų pagalbą kare sužeistiesiems, nes kariuomenių tarnybos nepajėgė jiems laiku suteikti reikalingos pagalbos. 1862 H. Dunant išleido knygą „Un souvenir de Solferino", kur aprašė jo matytų sužeistųjų būklę bei kančias ir siūlė sudaryti neutralią organizaciją, kuri rūpintųsi kare sužeistųjų ir ligonių globa. Netrukus Šveicarijoje sudarytas tam reikalui apsvarstyti komitetas iš pirm. gen. Dufour ir narių H. Dunant, Gustave Moynier, Louis Appia ir Theodore Maunair. To komiteto rūpesčiu 1863 ir 1864 sušauktos tarptautinės konferencijos ir 1864 Ženevos konvencija. Pagal ją kariaujančių kariuomenių sužeistieji ir ligoniai kariai, ligoninės, turtas ir personalas skirti sužeistųjų ir ligonių karių globai yra karo veiksmų neliečiami ir globojami, vis tiek — savo ar priešo. Pasiūlyta kiekviename krašte steigti savanorišką R.K. draugiją ir 1864 įsteigtas Tarptautinis R.K. komitetas iš Šveicarijos piliečių su būstine Ženevoje (čia jis ir ligi šiol tebeveikia). Pirmoji 1864 Ženevos konvencija 1907 pataisyta ir pritaikyta jūros karui. 1929 R.K. globa praplėsta ir karo belaisviams, sudarytas Karo belaisvių statutas (Code des prisonniers de guerre), kur nustatyta, kaip belaisviai turi būti laikomi ir kaip su jais turi būti elgiamasi. 1949 Ženevos konvencijos globa praplėsta karo metu ir civiliams gyventojams.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus (stp. LRK), draugija įsteigta Kaune 1919.I.12. Iniciatoriais buvo dr. Rokas Šliūpas, dr. Jurgis Alekna, provizorius Jonas Makauskis ir gyd. Vladas Ingelevičius. Įsisteigusiam LRK pirmiausia teko globoti, sušelpti maistu, drabužiais ir gydyti karo tremtinius ir belaisvius, vykusius per Lietuvą, I pasauliniam karui pasibaigus, iš Rusijos į vakarus ir iš vakarų į Rusiją. Tuojau teko padėti Lietuvos kariuomenei gydyti sužeistuosius ir sergančius lietuvius karius, kovojusius su bolševikais, vėliau su bermontininkais ir lenkais. Tam tikslui įsteigtas LRK ligoninės — dvi Kaune ir trečia Panevėžyje. Jau per pirmus metus per tas ligonines perėjo 4092 sužeistieji ir ligoniai. Tų ligoninių steigimas buvo sunkus, nes po karo kraštas buvo nuniokotas. LRK pirm. R. Šliūpui steigiant tas ligonines, daug padėjo liet. visuomenė, ne tik miestų, bet ypačiai ūkininkai; jie rėmė pinigais, daiktais ir maisto produktais. Gauta aukų ir iš JAV lietuvių. Padėjo ir Amerikos R.K. atstovas Rytų Europai plk. gyd. Ryan. LRK padėjo Lietuvos vyriausybei pasikeisti politiniais įkaitais su bolševikais 1919.III ir XII. Tarpininkavo LRK ir vėlesniais laikais, keičiantis įkaitais ir belaisviais su rusais ir lenkais.

II pasaulinio karo metu LRK turėjo ypač daug darbo. 1939 rudenį LRK teko rūpintis lenkų karo pabėgėliais ir internuotais kariais. Tam reikalui vyr. LRK valdyba paskyrė įgaliotinį su savo įstaiga ir įsteigė pabėgėliams bendrabučius, stovyklas. Pabėgėliams aprūpinti gauta paramos per Tarptautinį R.K. komitetą iš Amerikos ir Britų R.K. ir Lietuvos valdžios, bet jos neužteko, todėl ir LRK teko pridurti iš savo lėšų. 1939 rudenį LRK teko išplėsti savo darbą ir atgautame Vilniuje bei Vilniaus krašte. Čia buvo šelpiami ir globojami nukentėję ir patekę į vargą pabėgėliai, našlės su vaikais, našlaičiai, likę be pastogės bei maisto ir t.t.; be to, LRK prisidėjo prie paieškojimo kare pasimetusių tiek civilių, tiek lenkų karių. 1939 Vilniaus universiteto klinikos buvo perduotos valdyti LRK ir išbuvo jo žinioje iki 1940 rudens, kada sovietai jas užėmė savo kariuomenės reikalams.

1940.VI.15 sovietams okupavus Lietuvą, vadinamos liaudies vyriausybės sveikatos ministras dr. Koganas pašalino iš LRK pirm. pareigų dr. Jurgį Alekną, skirtą Lietuvos respublikos prezidento 1938.VII.1, ir jo vieton paskyrė dr. Antaną Garmų. Kiti LRK vyr. valdybos nariai liko savo vietose iki 1941 galo ir vėliau LRK veikiant Savitarpinės Pagalbos sąstate, iki 1944.VII.

Darbo sąlygos pirmosios sovietų okupacijos metu 1940-41 buvo sunkios ir pavojingos, Lietuvos komisarų tarybos pirm. vis ragino dr. A. Garmų pertvarkyti LRK, pakeičiant jo statutą ir darbo apimtį pagal Sovietų R.K. pavyzdį, perduoti sveikatos komisariatui LRK įstaigas ir t.t., bet vyriausia LRK valdyba vis delsė. Tuo reikalu LRK pirm. ir v.pirm. 1941.I buvo siųsti į Sov. Sąjungos R.K. centrą gauti tam pertvarkymui nurodymų. Ten buvo sutarta tą pertvarkymą atlikti iki 1941.VI galo, bet jau 1941.VI pradžioje iš Sov. Sąjungos R.K. centro buvo atsiųstas į Kauną buvęs Sov. Ukrainos R.K. pirm. Morozovas pertvarkyti LRK. Jis parašė LRK naują statutą pagal sovietinį pavyzdį ir sudarė Vykdomąjį komitetą (vietoje Vyr. valdybos), į kurį turėjo įeiti pirmininku komunistas gyd. Micelmacheris ir keli kiti komunistai, iš senos valdybos paliekant tik kelis narius žemesnėse vietose. Bet Lietuvos komisarų taryba dėl prasidėjusio vokiečių-sovietų karo nebesuspėjo to pertvarkymo patvirtinti ir paskelbti. Todėl 1940-41 sovietų okupacijos metu LRK išliko nesuardytas ir toliau veikė. Tuo metu praplėsta LRK Kauno ligoninė — prie jos įsteigtas ortopedijos skyrius, kraujo transfuzijos stotis; praplėsta greitoji pagalba Kaune ir įsteigti jos skyriai didesniuose miestuose, kaip Šiauliuose, Panevėžyje, Marijampolėje; Vilniuje dar 1939 rudenį įsteigta LRK ligoninė, prie jos Gailestingųjų seserų mokyklos, kurios išleido po vieną laidą jau vokiečiams Lietuvą okupavus. Visa tat padaryta savo lėšomis ir ištekliais; iš rusų jokios paramos negauta.

1941.VI.22 Lietuvos plote prasidėjus karo veiksmams ir ryšium su tuo sukilus lietuvių rezistenciniam sąjūdžiui, LRK teikė pagalbą ir gydė sužeistuosius lietuvius sukilėlius ir civilius, besitraukiančių rusų paliktus sužeistuosius rusus ir, prireikus, vokiečių karius, kol jie buvo perkelti į vokiečių karo ligonines. Pasibaigus karo veiksmams, LRK toliau tęsė savo darbą: gydė sužeistuosius ir ligonius, padėjo patekusiems dėl karo į vargą — likusiems be pastogės, našlėms, našlaičiams, pasimetusiems ir t.t., globojo iš kalėjimų išėjusius politinius kalinius, grįžusius kalinius iš masinių rusų įvykdytų žudynių prie Červenės ir kt. Apie rusų vykdomus masinius kalinių žudymus LRK pranešė Tarptautiniam R.K. komitetui ir prašė jo pagalbos. LRK A. Panemunės sanatorijos du niekuo nenusikaltę tarnautojai irgi buvo bėgančių rusų nužudyti. Bolševikams iš Lietuvos pasitraukus, atgaivino savo darbą ir LRK skyriai apskrityse, įsteigti nauji skyriai Vilniaus krašte — Ašmenoje, Eišiškėse, Svyriuose ir Švenčionyse. Bet LRK neilgai tegalėjo veikti. Vokiečių okupacinei valdžiai sustabdžius Laikinosios Lietuvos vyriausybės veiklą 1941.VIII.5, LRK tebeveikė iki 1941.IX galo: generalinis vokiečių komisaras uždraudė LRK vadintis tuo vardu, vartoti R.K. ženklą, susirašinėti su Tarptautiniu R.K. komitetu ir apskritai su užsieniu. LRK įjungtas į 1941.X naujai įkurtą Savitarpinę pagalbą ir joje sudarė autonomiškai veikiantį jos Sveikatos globos skyrių. Tokioje padėtyje LRK išbuvo iki vokiečių okupacijos galo — 1944.VII ir išlaikė savo organizaciją — valdybą ir įstaigas. Tuomet LRK ieškojo pasimetusių ir per Vokietijos R.K. susirašinėjo su Tarptautinių R.K. komitetu. 1943 kaip pareiškimą draugiškų jausmų, Danų, Norvegų ir Švedų R.K. atsiuntė dovanų — sanitarinį automobilį (jis buvo siunčiamas Danų R.K. vardu), kuris buvo perduotas LRK per vokiečių generalinį komisarą Rygoje; tat vokiečių pareigūnei atliko su didelėmis kliūtimis ir aiškiu nenoru. Vokiečiams besitraukiant iš Kauno, LRK vėl pradėjo veikti savo vardu. Ir liepos mėn. sovietams besiveržiant į Lietuvą ir prie Kauno vykstant mūšiams, LRK Kauno ligoninės, veikė toliau, teikė pagalbą sužeistiesiems, gydė juos ir ligonius.

(Bus daugiau)

Plevėsavo Trispalvė Boltone

Vilniaus Techinikumo choro apsilankymo proga

(Pradžia „EL" 45 numeryje)

Penktadienį (27.X) mūsų jaunuoliai atsilankė Boddingtono alaus bravore, Salforde, kur jie buvo pavaišinti Boddingtons Bitter alum ir kiekvienas iš jų buvo apdovanotas specialiais Boddington sporto marškiniais (Tee-shirt). Padainavę keletą dainų mūsų vilniečiai nuskubėjo į Šv. Juozo Katalikų mokyklą (St. Joseph's RC High School), Horwich. Ten papietavę jie sėkmingai koncertavo ir, kaip visada, jų angliškai padainuotas „Himnas Laisvei" sukėlė ovacijas. Klubo vadovybė S. Grybas, V. Gurevičius, A. Bučys ir kiti vilniečius sutiko prie klubo durų (labai šauni tradicija!) kiekvieną asmeniškai pasveikindami. Kadangi buvo penktadienio vakaras klubas buvo pilnas žmonių, bet svečiai vis tiek sugebėjo padainuoti keletą dainų. Vėl buvo pasakyta pora kalbų ir pasikeista dovanėlėmis. Bradfordo lietuviai yra pagarsėję savo draugiškumu ir vaišingumu — šis vakaras šią jų reputaciją dar kartą patvirtino. Visi buvo ir pavalgydinti ir pagirdyti — ir mūsų tautos jaunoji karta (ir išeivijos lietuviai) apie šį priėmimą ir ateityje turės daug gražių atsiminimų.

Šeštadienio (28.X) rytą jaunuoliai aplankė neseniai pastatytą ir Karalienės Elzbietos atidarytą pailsio centrą ir plaukimo baseiną kuriuo Boltono gyventojai teisėtai didžiuojasi. Vilniečiai ir čia sudainavo keletą dainų, o vėliau ėjo į miestą išleisti paskutinių savo svarų. Vakare, miesto rotušės rūmuose, Lancaster salėje, įvyko atsisveikinimo apeigos, kuriuose dalyvavo keli lietuviai ir visos anglų šeimos pas kuriuos mūsų jaunuoliai buvo apgyvendinti. Buvo gražiai pasivaišinta, Boltono miesto valdyba visus skaniai pavalgydino, o po to miesto valdybos atstovas J. Dixon kiekvieną vilnietį ir šių eilučių autorių apdovanojo mažu stikliniu bokalu ant kurio buvo įgraviruota (lietuviškai!) „Boltono vizitas 1989" ir miesto rotušės atvaizdas. Vėliau J. Dixon, Muzikos Centro vadovas F. Wood ir Vilniaus Politechnikumo direktorius A. Piliponis pasakė atitinkamas kalbas, dar kartą buvo pasikeista dovanomis ir vilniečių vizitas Boltone pasibaigė.

Na, ve visai. Sekmadienio (29.X) rytą, audrai siaučiant ir lietui kaip iš kibiro pilant, anglų šeimos atvežė lietuvių jaunimą į autobusą kelionei į Londoną ir namo. Buvo atsibučiuota ir apsiverkta — verkė ne tiktai į mūsų jaunuolius įsimylėjusios anglų mergaitės, bet ir jų mamos. Net ir šių eilučių autoriui buvo sunku ašaras atlaikyti kai su vilniečių vadovu Algimantu Piliponiu paskutinį kartą apskabino sudiev pasakyti.

Kad lietuviai čia Boltone labai gerą įspūdį padarė (ir mūsų tautai tuo gerai pasitarnavo) tai nėra abejonės, tačiau reikia paminėti, kad ir anglų organizacija dėl šio lietuvių atsilankymo Boltone buvo aukščiausios kokybės. Muzikos Centro vadovas Frank Wood ir jo pareigūnai, šių eilučių autoriui gelbstint su kalbos problemomis, nesigailėjo nei laiko, nei pastangų, kad lietuvių vizitas praeitų kuo geriau ir smagiau. Boltono Jaunimo Orkestrai kitų metų liepos mėnesį dalyvaus Lietuvos Dainų Festivalyje ir, be abejonės, lietuviai ten atsilygins tuo pačiu svetingumu ir draugiškumu. Gal reikėtų paminėti, kad ir šių eilučių autorius yra pakviestas šiame festivalyje dalyvauti. Anglai jį nori vežtis kaip draugą ir vertėją, gi lietuviai jį kviečiasi kaip savo svečią.

Porą žodžių apie patį Politechnikumą. Jis buvo Vilniuje įsteigtas 1922 m. spalio 2 d., taigi 1972 metais jis šventė savo 50 metų sukaktuves. Karo metu jis buvo užsidaręs, bet vėl pradėjo veikti kai rusai užėmė Vilnių 1944 metais. Šiandien Politechnikume studijuoja apie 4000 jaunuolių kurie pasidarys specialistais penkiolikoje technologijos sričių — daugumoje radio ir mechanikos inžinerijoje, susisiekime, ryšiuose ir kitokiose specialybėse. Boltone, be kitų jau paminėtų lietuvių atsilankė ir kiti Politechnikumo dėstytojai ir palydovai — A. Kukenienė, D. Ramanauskienė, G. Rameikis, R. Skirtimas ir A. Slanksnys. Norisi tikėtis, kad susitikome ne tiktai savaitei, bet kad draugais pasiliksime ir ateityje.

Tautiečių vizitas Boltone man paliko neišdildomą įspūdį. Niekada kol gyvensiu nepamiršiu kai grįžtant iš Blakpulio ir visiems palydovams nuėjus į viršų — mes visur keliavom dviaukščiu atuobusu — aš buvau mūsų jaunuolių apsuptas. Vieni sėdėjo, kiti stovėjo dar kiti klupėjo ir mes visi kalbėjomės. Aš jiems pasakojau apie mus ir Angliją, o jie man aiškino apie savo gyvenimą Lietuvoje, kad lietuviais yra gimę ir kad jie lietuviais ir pasiliks, ir mes visi ir apsiašarojome, ir nusijuokėme. Jie man sakė lietuviškus ir sovietiškus anekdotus, aš jiems iš Anglijos gyvenimo. Aš tos poros valandų niekada nepamiršiu ir todėl, galbūt, nėra ko stebėtis, kad aš tuos jaunuolius ir jų palydovus taip pamilau. O galbūt, tik dėl to, kad jie visi mane, paprastą lietuvį, ponu Henriku vadino...

Lietuviška trispalvė nebeplevėsuoja Boltone, bet mes čia vilniečių niekada nepamiršime. Aš dar ir šiandien pakėlęs galvą vaikštau — lietuvių tautos ateitis yra užtikrinta, kol mes tokią jaunąją kartą turėsime. Bravo Jaunoji Lietuva!

Henrikas Vaineikis

PLB VEIKLA

EKOLOGINĖ TALKA LIETUVAI

PLB Ekologinę komisiją sudaro: pirmininkė, žurnalistė Vida Žalnieriūnaitė, antropologas ir politinis veikėjas dr. Romas Vaštokas, hidroelektrikos inžinierius dr. Česlovas Jonys, gamtotaršos inžinierius Morkus Sungaila, ir ekologinės teisės specialistė Virginija Kairytė. PLB ryšininkė: Gabija Petrauskienė. Ši iniciatyvinė grupė įsisteigė Toronte, Kanadoje, tačiau ketina savo veiklą praplėsti ir į kitus kraštus jeigu atsirastų susidomėjusių Lietuvos ekologine padėtimi.

Iki šiol komisija visą energiją skyrė ryšių užmezgimui su ekologais Lietuvoje bei konkrečios talkos parūpinimu, pvz. specializuotų knygų bei aparatūros.

Šiuo metu sparčiai ruošiamasi kelti Lietuvos ekologinės padėties klausimus tarptautinėje Helsinkio Akto peržiūros CSCE konferencijoje ekologijos reikalais spalio 16 — lapkričio 3 d.d., Sofijoje, Bulgarijoje. Ruošiamas memorandumas bei medžiaga spaudos atstovams apie Lietuvos ekologinę padėtį. Penkių dienų darbui Sofijoje vyksta dr. Romas Vaštokas, kaip nevaldinės organizacijos (PLB) atstovas. Kelionės išlaidas padengs PLB, Kanados ir JAV LB valdybos.

Jau nuo liepos mėnesio ruošiama dirva Lietuvos klausimų kėlimui Sofijos konferecijoje. Per Lietuvių Bendruomenės darbuotojus jau užmegzti ryšiai su įvairių kraštų užsienio reikalų skyrių darbuotojais. Kartu dirbama su Aleksu Vilčinsku (Anglija), Ričardu Bačkiu (Prancūzija), Narcizu Prielaida (Šveicarija), Klemensu Gumausku (Švedija), Asta Banionyte (JAV), ir Juozu Daniu, Rita Rudaityte ir Rūta Danaityte (Kanada), ruošiant Sofijon vykstančias delegacijas, kad susitiktų su lietuvių atstovais Sofijoje bei priimtų mūsų memorandumą. Šiam projektui vadovauja Gabija Petrauskienė. Pramatytos išlaidos gali siekti 4,500 dol. (JAV).

PLB Ekologinė komisija savo globoje atsikvietė į Kanada ir JAV vienam mėnesiui Lietuvos mastu pasireiškusį ekologą, Sąjūdžio Tarybos narį, demokratiniame balsavime išrinktą liaudies deputatą *Zigmą Vaišvilą* ir jo žmoną *Reginą*. Kanadon jie atvyko spalio mėnesio gale, o JAV-ėse — nuo lapkričio vidurio. Kelionės pagrindinis tikslas susitikti su ekologinės srities žinovais, ieškant paramos Lietuvai. Taip pat dalyvauti pokalbiuose su valdžios pareigūnais kaip pilnai įgaliotas Sąjūdžio atstovas, informuoti juos apie dabartinę padėtį Lietuvoje. Kelionės metu tikimasi lietuvių visuomenę plačiau informuoti apie Lietuvos katastrofišką ekologinę padėtį. Jų kelionę koordinuoja Gabija Petrauskienė (416-232-0737). Zigmas Vaišvila skaitė paskaitą KLB Tarybos suvažiavime, spalio 28-29 d.d., Toronte. PLB Ekologinė komisija bei Kanados LB valdyba rošia pilną programą jo vizitui Kanadoje — jis lankysis Toronte, Otavoje ir Montrealyje. JAV-ėse pramatyta, kad Vaišvilai vyks į Washingtoną, New Yorką ir Clevelandą, kur jam taip pat organizuojama pasimatymų programa. Čikagon Vaišvilai vyksta kaip Mokslo ir Kūrybos simpoziumo dalyviai.

Nijolė Sadūnaitė Europoje

Plačiai žinoma Lietuvos disidentė, religinių ir žmogaus teisių gynėja Nijolė Sadūnaitė, „Kirche in Not" (Vargo Bažnyčios) organizacijos kvietimu, rugsėjo 10 d. atskrido iš Paryžiaus į Vokietiją. Tris savaites ji čia lankėsi daugelyje vokiečių ir lietuvių parengimų ir kalbėjo apie dabartinę religinę padėtį Lietuvoje ir apie savo išgyvenimus lagery ir tremtyje.

Vokiečiams jos vardas gerai žinomas iš dviejų jos atsiminimų knygelių bei Donauwötho mieste veikiančios krikščioniško apaštalavimo grupės „Nijolė" veiklos. Nijolė Sadūnaitė sakė, kad kalinimo metu daugiausia laiškų ir paramos ji sulaukė iš Vokietijos. Buvo 200 pastoviai jai rašančių vokiečių. Ne vienas tokių, sužinoję apie jos atsilankymą Vokietijoje, kvietėsi arba važiavo su ja susitikti.

Nemažai interviu buvo su vokiečių žurnalistais, spaudos konferencijos Münchene ir Königsteine, pasirodymas Bavarijos televizijoj, vizitas pas Müncheno kardinolą Fr. Wetterį, ir Augsburgo vyskupo dr. J. Stimpfle suorganizuotos iškilmingos pamaldos katedroje, kur Nijolė padarė įspūdingą tikėjimo išpažinimą.

Su lietuviais ji susitiko Vasario 16 gimnazijoje, Münchene, Bad-Wörishofene pas J.E vyskupą A. Deksnį ir kt.

Didžiausią įspūdį daro Nijolės religingumas, visiškas atsidavimas Dievo Apvaizdai. Todėl ir sunkiausius bandymus ji galėjo pakelti su šypsena. Kiekvienam sutiktam ji vis primena Lietuvą ir prašo pastovios maldos už okupuotą kraštą.

Du lietuviai kovotojai už tikėjimą ir žmogaus teises susitiko Münchene, Vokietijoje. Kun. Alfonsas Svarinskas ir Nijolė Sadūnaitė.

KNYGA APIE DISIDENTIZMĄ LIETUVOJE PASINAUDOJO „ELTOS" MEDŽIAGA

Praėjusiems metams baigiantis, Amerikoje pasirodė naujas Rytų Europos monografijų serijos tomas, „Politinis teisingumas Sovietų Sąjungoje: Disidentizmas ir represijos Lietuvoje, 1969-1987 m." (Political Justice in the USSR: Dissent and Repression in Lithuania, 1969-1987. Boulder. Distrib. by Columbia University Press). Knygos autorius, Thomas A. Oleszczuk, plačiai naudojosi lietuvių ir kita savilaida. Pagrindiniai jo šaltiniai buvo *ELTOS* BIULETENIAI ANGLŲ KALBA (Nr. 1-124 ir 161-275) ir Lietuvių Informacijos Centro archyvai. ELTĄ jis vadina „geriausiu emigrantų šaltiniu" (p. 209).

ELTA

DEVINTOJO SĄJŪDŽIO SEIMO PAREIŠKIMAI

(Atkelta iš 1 psl.)

Nors čia nenumatoma LTSR AT pirmininko teisė sudarinėti tarptautines sutartis, vis dėlto LPS Seimas protestuoja prieš tokius, Lietuvos interesams pavojingus, LTSR politikos formavimo įgaliojimus.

Rinkimus į vietines liaudies deputatų tarybas tikslinga surengti tik po rinkimų į LTSR AT, viešai ir nuodugniai apsvarsčius savivaldybės įstatymą.

Sąjūdis rems tik tas kandidatūras į LTSR AT, kurios bus patvirtintos miesto ar rajono Sąjūdžio aukščiausioje instancijoje.

Tik pastoviai veikianti pilnos sudėties AT galės kvalifikuotai atlikti įstatymų leidžiamosios valdžios funkcijas.

Kadangi LTSR AT 11 šaukimo XIV sesija priėmė Lietuvos TSR Pilietybės įstatymą, siūlome panaikinti LTSR AT sesijoje priimtą nutarimą „Dė Lietuvos TSR AT deputatų rinkimų įsigaliojimo tvarkos", kuriuo suteikiama teisė rinkimuose dalyvauti LTSR teritorijoje dislokuotų karinių dalinių kariams, kaip neatitinkantį aukščiau minėto įstatymo.

IX LPS Seimo sesijos pirmininkai:
A. Kaušpėdas, A. Sakalas
Vilnius, 1989 m. lapkričio 12 d.

LIC

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

Lapkričio 15 d. „E.L." atspausdintame H. Gaspero straipsnyje „DBLS Tarybos Suvažiavimas" paminėta, kad buvo svarstomas „E.L." ateitis. Kai kurie suvažiavimo atstovai pasisakė norį sumažinti „E.L." formatą ir žinias iš Lietuvos.

Esu „E.L." prenumeratorius, todėl ir aš norėčiau įsiterpti. Sumažinus „E.L." formatą ir žinias iš Lietuvos, reikštų „E.L." mirtį. Rašo, kad reikia daugiau žinių apie vietinę veiklą. Tai būtų klaidinga, ne visi „E.L." skaitytojai domisi kur-ten-kurio skyriaus iždininkas ar pirmininko pavaduotojas išėjo į pensiją. Šiuo metu beveik kasdien Lietuvoje ir pasaulyje vyksta labai svarbūs pasikeitimai. Kiekvienam lietuviui, nesvarbu kur jis begyventų, rūpi kas šiandien dedasi Tėvynėje. Todėl būtų skaitytojams nelaimė, jeigu būtų mažinamas dydis ir žinios. Nemanau, kad „E.L." redakcija pati save norėtu sunaikinti.

Mano manymu, „E.L." kainą reikėtų pakelti iki £30. Žinau, kad £30 yra labai daug, bet ir dejuodami nieko neatsieksime. Kuris moka £20, tai tas mokės ir £30, o tie kurie jo neskaito, neskaitys nei už £5. Todėl reikia daugiau žinių iš Lietuvos ir pasaulio, o trumpinti tuos straipsnius kurie po pusę laikraščio užima, ar net daugiau.

Latvių savaitraštis „Tevu Avize" yra 4 puslapiais didesnis už „E.L.", jo sako išplatina daugiau nei 3.000 egzempliorių po 85 penus kiekvieną, tai kiek jis kainuoja metams? Aš manyčiau, kad £30 metams nebūtų daug.

Su pagarba, **J. Domeika,** Anglija

POPIEŽIUS LANKYSIS LIETUVOJE?

Vokiečių spauda pranešė, kad ateinančiais metais popiežius Jonas Paulius II numato aplankyti Sovietų Sąjungą. Tarp Vatikano ir Maskvos atsiektas galutinis susitarimas. Nesutarta tik data. Greičiausiai ji bus išspręsta po M. Gorbačiovo gruodžio mėn. 1 d. viešnagės Vatikane.

Nėra jokių abejonių, kad popiežius aplankys mūsų tėvų kraštą (ir tai pirmiausiai!), suteikdamas puikią progą lenkiškai demonstracijai, sutinkant Bažnyčios galvą Gedimino mieste su lenkiškom vėliavom, lenkiškais užrašais, giedant lenkiškas giesmes ir greičiausiai užbaigiant lenkišku himnu. Juk į Vilnių suvažiuos artimos Gudijos, Bialystoko ir kt. vietovių lenkai!

Tuo klausimu rašiau Toronto „Tėviškės Žiburiuose" pažymėdamas, kad popiežiaus viešnagei Lietuvoje laikas nėra tinkamas, kadangi vyksta dideli nesusipratimai (o gal net paslėpta kova) tarp lietuvių ir lenkų mažumos, reiklaujant lenkiškos autonomijos.

Pažymėjau taip pat, kad savo apsilankymu popiežius sustiprins ne tik tikėjimą, bet ir lenkišką dvasią, lenkiškumą. Jį parodys užsienio televizijoje (lenkiškos vėliavos, giesmės), plačiai aprašys užsienio spauda, kartu patvirtindama lenkų skelbiamą šūkį, kad Vilnius šiaurinėje Europoje yra lenkiška tvirtovė. Taikos derybose prie „apvaliojo stalo" tai bus stipri lenkų korta.

Baigdamas, autonomijos klausimu, norėčiau pastatyti „tuteišams" ir „po prostemu" kalbantiems vieną klausimą: kaip reaguotų lenkai, jeigu aplink Varšuvą būtų įsteigtos vokiškos autonominės sritys ir vykstant į Lenkijos sostinę reikėtų skaityti vokiškai gatvių, įstaigų, krautuvių užrašus? Atsakymas aiškus: prie tokio absurdo jie niekuomet neprisileistų.

Vokiečių katalikų spauda pranešė, kad šiemet iš Vilniaus arkikatedros vokiečių televizija perduos Bernelių Mišias. Jas celebruos kar. V. Sladkevičius ir dalį pamokslo pasakys vokiškai.

K. Baronas

VOKIETIJOJE

MIRĖ VYTAUTAS RAINYS SAARO KRAŠTE

Vytautas Rainys buvo gimęs 1920 m. lapkričio mėn. 15 d. Kumelbalių kaime, Vilkaviškio apskr., mirė 1989 m. spalio mėn. 12 d. širdies smūgio ištiktas eidamas apsipirkti gatvėje Eiweiler kaime. Nuo 1927 m. ligi 1933 m. lankė Pagramdžių pradžios mokyklą. Nuo 1933 m. ligi 1939 m. dirbo tėvo dvare ir po to 4 metus lankė specialinę žemės ūkio mokyklą.

1943 m. vokiečiai įtraukė jį į savo dalinius, kur tarnavo ligi Antrojo pasaulio karo pabaigos. Pateko į rusų belaisvę, bet jam pasisekė pasprukti ir apsigyveno Kazlų Rūdoje. Čia dirbo kaip geležinkelietis nuo 1945 m. ligi 1954 m. Nuo 1954 m. ligi 1959 m. dirbo kolchoze ir po to ligi repatriacijos kaip veterinorius.

1947 m. vedė panelę Marchert. Iš tos santuokos susilaukė 4 vaikus, vieną dukrą ir tris sūnus Laimutį, Alvydą ir Rimą. Visi keturi lankė savo laiku Vasario 16 gimnaziją.

1960 m. su visa šeima atvyko į Vakarų Vokietiją. Žmona mirė 1968 m. ir palaidota Eiweiler kapinėse. Sūnus Laimutis mirė motociklo avarijoje 1977 m. ir palaidotas tame kaime.

Atvykęs į Vakarų Vokietiją velionis dirbo įvairiuose fabrikuose: Fraulautern, Kaiserlautern ir Eiweiler ligi pensijos.

Antrą kartą vedė 1987 m. Lietuvoje našlę Barkauskienę Jenę. Paskutinį kartą aplankė Lietuvos žemelę 1989 m. rugpjūčio mėn. abu su žmona.

Mirusysis paliko liūdėsi: žmoną, vieną dukrą ir du sūnūs. Lietuvoje liko trys seserys ir taip pat daug artimų gentainių.

Palaidotas š.m. spalio mėn. 18 d. Eiweiler kapinėse. Laidotuvių apeigas atliko kunigas Fr. Skėrys iš Mannheimo. Laidotuvėse dalyvavo vaikai su palyda, giminės, kaimynai ir didelė dalis brolių ir seserų kilę iš Lietuvos. Ant kapo sudėta daug vainikų ir gėlių.

Ilsėkis, mielas Vytaute, Viešpaties ramybėje. Tebūna Tau lengva svetimoji, nors ir negimtoji žemelė Vakarų Vokietijoje.

Visi laidotuvių dalyviai buvo pakviesti vaikų į svetainę kavos su pyragu ir užkandžių.

Laidotuvių pamokslo tekstas: Viešpatie, mūsų Dieve, būk su mumis, kaip tu buvai su mūsų tėvais. Neprastok mūsų ir netitrauk Savo rankos nuo mūsų. (Pirmoji Karalių knyga 8 , 57)

Koplyčioje atsisveikinimo žodį dviem kalbom tarė Saarlando apylinkės valdybos pirmininkas Algirdas Palavinskas.

Kunigas Fr. Skėrys

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN — Lithuanian Weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and Published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT. England

Tel.: 01-727 2470. Telex: 261947 SOS G. FAX: 01-727 3045

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė

Prenumeratos kaina metams: Didžioje Britanijoje — 20 svarų; Vokietijoje — 77 DM. Visur kitur — 25 sv. (oro paštu).

Vienoj skilty įdėto skelbimo kaina 10.00 svarų už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ar leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

KAS— KADA—KUR?

Gruodžio 9 — LLMM trimestro pabaiga ir 10.30 val. *Kalėdinė „Eglutė".*

Gruodžio 9-10 — Ansamblio „Gimtinė" repeticija Sodyboje.

1990 m.

Sausio 13 — LLMM trimestro pradžia.

Gegužės 20-24 — VII-tas Lietuvos gydytojų suvažiavimas. Kreiptis: LGS sekretoriatas, P.O. Box 1011, 233007 Kaunas, Lietuva, USSR.

Birželio 5-29 — Kopenhagoje įvyks Žmogaus teisių konferencija. (EL. nr. 24-2059, 3 psl.).

PADĖKA

Anglai revizoriai patikrinę Lietuvių Namų Bendrovės knygas pranešė, kad už 1988-89 metus „Europos Lietuviui" paremti per metus suaukota £3495.78. Tai yra didžiausia suma nuo „E.L." pradžios.

Visiems taip dosniai aukojusiems nuoširdžiausiai dėkojame.

„E.L." Redakcija ir Administracija

PAIEŠKOJIMAS

Motiejus Skirius, gyvenąs Anglijoj, prašomas parašyti K. Makūnui, 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT.

VARPO METŲ UŽBAIGIMO VAKARONĖ

Lietuvių Švento Kazimiero klubas, rengia Varpo 100-mečio metu užbaigimo vakaronę, kurios metu bus išpildoma programa, susiejusi su Varpo istoriniu suskambėjimu, kuris ir šiandien tebeskamba: Kelkitės, Kelkitės, Kelkitės...!

Vakaronė įvyks š.m. gruodžio mėn. 9 dieną (šeštadienį) 5 val., vakaro. Londono lietuvių parapijos svetainėje, 21 The Oval, Hackney Road, London E2.

Po programos bendras pobūvis prie suglaustinių ir kavos ar alaus.

Su šimtamečio Varpo skambėsio dūžiais, klubo valdyba kviečia visus atsilankyti: Ateikite, Ateikite, Ateikite!

PABALTIEČIŲ MOTERŲ KALĖDINIS BAZARAS

Šis tradicinis Bazaras įvyks gruodžio 2 d., Latvių Namuose, 72, Queensborough Terrace, Bayswater, W.2.

Bazarą atidarys Mr. Hilary King. Bazaras bus atidarytas šeštadienį nuo 11 val iki 18 val.

Veiks kavinė, loterija.

Artinasi Kalėdos, yra gera proga apsirūpinti Kalėdų dovanėlėmis šiame Bazare. Bus parduodami įvairūs rankdarbiai, audiniai, gintarai, tautinės juostos ir dalykai, tinkami Kalėdinėms dovanėlėms.

Maloniai kviečiame atsilankyti ir paremti dainaviečių darbą.

„Dainavos" Sambūrio Valdyba

PAMALDOS

Birminghame — lapkričio 25 d., šeštadienį, 17 val., Šv. Onoje, 96 Bradford St.

Manchesteryje — lapkričio 26 d., 12.30 val.

Nottinghame — lapkričio 26 d., 11.15 val. Židinyje

a.a. Onai Kinkienei mirus jos sūnui Romui gilią užuojautą reiškia
Rostis ir Juzė, Kastytis ir Cilia Baubliai

MIRĖ V. KRIGARAVIČIUS

Lapkričio 10 dieną staiga mirė Vincas Grigaravičius. Paskutiniu laiku jis gyveno 16 Cromwell Hill, Luton, LU2 7PY.

Laidotuvės įvyko lapkričio 24 dieną, 12 val. iš Holy Ghost bažnyčios, Westbourne Rd., Luton.

Z. Juras

KALĖDINĖS KORTELĖS

Pirkite Kalėdines korteles su lietuvišku sveikinimu. 10 kortelių su vokais ir persiuntimu £5.50. Čekius ar pašto perlaidas siųskite: Rev. Fr. Joseph McAndrew S.M.A., 78 Glencalder Crescent, Bellshill, Lanarkshire, Scotland ML4 2LU.

KALĖDINIAI SVEIKINIMAI „EUROPOS LIETUVYJE"

Kalėdų ir Naujųjų Metų sveikinimai „Europos Lietuvyje" yra geriausias būdas prisiminti savo gimines bei pažįstamus švenčių proga.

Sveikinimus spausdinsime Kalėdiniame „Europos Lietuvyje" Nr. 49-50. Vienskiltinio sveikinimo kaina £10, o dviskiltinio — £20. Sveikinimus ir pinigus siųskite „EL" redakcijos vardu, kaip galima greičiau. Pažadame visus Kalėdinius sveikinimus gautus iki gruodžio 11 d. atspausdinti.

LIETUVIŲ SODYBOJE

KŪČIŲ VAKARAS

Sodyba maloniai kviečia visus tautiečius dalyvauti tradicinėje lietuviškų Kūčių vakarienėje (19.30 val.). Kaina suaugusiems 12 sv., vaikams 3 sv.. Bernelių Mišios 10 val.. Prašome nedelsiant užsisakyti.

KALĖDŲ DIENA

Pietūs: 13-15 val. Kaina suaugusiems £12, vaikams £3.

Vakarienė: 19-21 val. Kaina suaugusiems £10, vaikams £3.

KALĖDŲ ANTRA DIENA

Baras veiks normaliai, bus bufetas. Dienos metu valgykloje bus galim gauti užkandžių (šaltas maistas).

NAUJŲ METŲ SUTIKIMAS

Disko/Bufetas. Įėjimas £5 nariams, nenariams £6, vaikams £2.

Į visus parengimus prašome kuo greičiausiai užsisakyti. Tai labai daug padės rengėjams ir išvengs galimų nesusipratimų. Tai ypatingai liečia kambarius, nes jų tik keletas liko.

MŪSŲ LIGONYS

Albertas Ritbergeris (Sodybos vedėjos tėvas) gavo smūgį. Yra paralyžuotas. Guli Manor Hospital, Wallsall.

Sodyboje rimtai serga Antanas Masiulionis, Sodybos skyriaus kasininkas ir ilgametis veikėjas. Jį kamuoja visas kompleksas negalojimų.

LIETUVOS RAUDONOJO KRYŽIAUS ATSTOVAS LONDONE

Iš Vilniaus atvyko Lietuvos Raudonojo Kryžiaus įgaliotinis Saulius Černiauskas. Jis įteikė DBLS pirmininkui Jarui Alkiui Lietuvos Raudonojo Kryžiaus pirmininko J. Šapokos pasirašytą įgaliavimą. Jame rašoma:

„Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija norėtų užmegzti dalykinius ryšius su Lietuvių Išeivijos Bendrija, Didžiosios Britanijos Karalystės Raudonuoju Kryžiumi ir visapusiškai su Jais bnedradarbiauti kilniuose Jų darbuose.

Lietuvos Raudonasis Kryžius 1989 m. gruodžio mėn. tampa savistoviu juridiniu asmeniu, nepriklausomu nuo Tarybų Sąjungos Raudonojo Kryžiaus draugijos.

Šį raštą Jums įteiks Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos juridinis asmuo Saulius Černiauskas, Jono.

Nuoširdžiai laukiame Jūsų atsakymo.

Be šios misijos Saulius Černiauskas norėtų aplankyti Didžiosios Britanijos Karalystėje Nottinghamo mieste katalikų kapinėse palaidoto senelio Juozo Krivicko kapą.

Su S. Černiausku šiai misijai vyksta jo žmona Aušra Černiauskienė, Vytauto ir Marijona Daubarienė, Povilo.

Nuolankiai prašome Jus priimti mūsų atstovus, vykstančius šia kilnia Lietuvos Raudonojo Kryžiaus misija".

S. Černiauskas apsistojo Lietuvių Namuose ir susitiko su Sąjungos CV ir aptarė galimybes ateities ryšiams palaikyti. Jis taip pat susitiko su Britų Raudonojo Kryžiaus vadovybės nariais. Praėjusį savaitgalį S. Černiauskas buvo nuvykęs į Nottinghamą, pasimatė su kun. S. Matuliu MIC ir aplankė savo senelio Juozo Krivicko kapą.

Apie Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugiją informacijas spausdiname atskirai — RED.

LIETUVIŠKA LĖLĖ WINDSORO PILYJE

Lietuvės moterys Toronte, Kanadoje: A. Tamošaitienė, M. Girčienė ir E. Vaštokienė lietuvišką zanavykų stiliaus lėlę padovanojo karalienės Elzbietos karališkam lėlių rinkiniui, esančiam Windsoro pilyje, Anglijoje. Tai labiausiai turistų lankoma pilis Didžioje Britanijoje.

Karališkosios kolekcijos direktorius Sir Geoffrey Bellaigue parašė kun. J. Sakevičiui laišką pareikšdamas, kad karalienė mielai ją priima ir dėkoja už dovaną.

LIETUVIŠKŲ DAINŲ IR MUZIKOS KASETĖS

Solistai, grupės, chorai, orkestrai.

Kasetės kaina £6

Baltic Stores & Co.,
11 London Lane, Bromley,
Kent, BR1 4HB
Tel: 01-460 2592

LIETUVOS TSR VALSTYBINĖS ŠVENTĖS

Užsienio spaudos agentūros, o taip pat ir Vatikano radijo dienraštis, spalio 19 d. plačiai pranešė Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos trečiadienį priimtą įstatymą pagal kurį lapkričio pirmoji — Visų Šventųjų diena, ir gruodžio 25-oji — Kalėdų diena, Lietuvoje yra paskelbtos valstybinėmis šventėmis, taigi, nedarbo dienomis. Spaudos agentūros atkreipia dėmesį, kad tai pirmas atvejis, kai sovietų valdomoje respublikoje religinės šventės yra skelbiamos valstybinėmis ir nedarbo dienomis. Agentūros pažymi, kad katalikiškoje Lietuvoje lapkričio pirmąją — Visų Šventųjų dieną, — pagal nusistovėjusią Liaudies tradiciją, yra prisiminami mirusieji. Šis mirusiųjų prisiminimas yra tęsiamas ir sekančią Vėlinių dieną. Spaudos agentūros rašo, kad Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos sekretoriato narys Liudvikas Sabutis, pranešdamas spaudai apie Visų Šventųjų ir Kalėdų švenčių paskelbimą valstybinimėmis, atkreipė dėmesį, jog žmonės Lietuvoje, net ir sunkiausiais laikais, atžymėdavo šias religines šventes. Sabutis pastebėjo, kad dabar ir jaunimas dalyvauja šių religinių švenčių atžymėjimuose, o tai yra akivaizdus dvasinio atgimimo ženklas.

VAT.R.

SKAUTIŠKUOJU KELIU

ANTANAS SAULAITIS PAS AUŠROS TUNTO SKAUTUS

Tik grįžes iš LSS Europos rajono vadijos posėdžio į Vokietiją, Aušros tunto tuntininkės pavaduotojas ps. Petras Veršelis sužinojo, kad Vasario 16 gimnazijoje svečiuojasi v.s. kun. Antanas Saulaitis. Tą pačią dieną, 1989 m. lapkričio mėn. 6 d., jie suorganizavo improvizuotą neoficialų Aušros tunto vadijos posėdį, kuriame dalyvavo svečias iš Čikagos v.s. kun. Antanas Saulaitis, Europos rajono ir Aušros tunto Romos katalikų dvasios vadovas kun. Edis Putrimas, Vytauto Didžiojo draugovės draugininko pavaduotojas s.v. Markus Lipas, prit. sk. Elsbieta Lipienė, Jūratės draugovės draugininkė v. sk. psl. Vilija Bijūnaitė ir ps. Petras Veršelis. Kitų tunto vadijos narių nesuspėta pakviesti. Buvo aptarti planuojami skautiški renginiai lapkričio mėn. 18-19 d.d., daug kalbėta apie artimesnę veiklą, Kaziuko mugę, vasaros stovyklas ir apie įvairias Vokietijos lietuvių skautų problemas. Brolis Petras painformavo apie Europos rajono vadijos posėdį ir apie Anglijos ir Škotijos lietuvių skautus. Brolis Antanas davė daug idėjų Kaziuko mugei ir kitiems užsiėmimams. Be to kalbėtasi Skautų Aido reikalais. Posėdis baigtas arbatėle. Aušros tunto vadovai mielai susitiko su broliu Antanu ir iš jo patyrimo daug naudingo sužinojo. Nekantriai laukiamas brolis Antanas Vokietijoje ir ateityje!

PADĖKA

Vokietijos Aušros tunto vardu norėčiau išreikšti nuoširdžiausią padėką visiems, kurie prisidėjo prie mano sėkmingo dalyvavimo LSS Europos rajono vadijos posėdyje š.m. lapkričio mėn. 4 d. Nottinghame, Anglijoje. Ypatingai norėčiau padėkoti s.s. Vaitkevičiui, kuris į šį mūsų bendro Didžiosios Britanijos ir Vokietijos lietuvių skautų Europos rajono vadovų pasitarimą pirmą kartą pakvietė ir Aušros tuntos vadovus, s. V. Gasparienei, kuri sudarė galimybes atvykti į Angliją, v.s. J. Maslauskui už brolišką meilę ir nuolatinį rūpestį Aušros tuntu, s. kun. S. Matuliui už malonų priėmimą Nottinghamo Lietuvių Jaunimo Židinyje, v.s. J. Alkiui, v.s. G. O'Brien už malonų priėmimą ir rūpestį Londone. Jums visiems tariu didelį skautišką ačiū!

Bendras mūsų dviejų skirtingų šalių rajonas tik tada sėkmingai veiks, jei mes vadovai iš Didžiosios Britanijos ir Vokietijos dažnai susitiksime vieni kitus, jei vieni kitiems broliškai, seseriškai pasitikėsime ir jei dirbsime skautišką darbą kartu, o ne priešingai. Tai reiškia, kad Vokietijos Aušros tuntas su savo labai stipria skautiška veikla Vasario 16 gimnazijoje turi būti priimtas kaip lygiavertis bendro rajono vienetas. Ateityje reikėtų pagalvoti, ar nebūtų įmanoma Vokietiją daugiau įtraukti į bendro rajono administravimą, ar nereikia iš eilės vieną kartą rajono vadijos posėdžius pravesti Didžiojoje Britanijoje, kitą kartą Vokietijoje, ar negalima kitais būdais Vokietijos skautus įtraukti į bendrą veiklą. Pradžia mūsų skautiškus vienetus suartinti yra padaryta! Eikime toliau pradėtu keliu, didinkime pasitikėjimą ir atvirą nuoširduma, gerinkime ir dažninkime kontaktus. Dar kartą — ačiū!

ps. Petras Veršelis
Aušros tunto tuntininkės pavaduotojas

GORBAČIOVAS „PRATURTINA" APSISPRENDIMO SĄVOKĄ

Savo rugsėjo 20 d. TSRS CK plenume pasakytoje kalboje, Gorbačiovas pabrėžė, kad visos tautinės problemos TSRS-oje išsispręs, sukūrus tikrą federaciją," ir griežtai pasisakė prieš betkokius mėginimus atsiskirti nuo imperijos. Ta proga, jis pasauliui padovanojo naują tautų apsisprendimo sąvokos interpretaciją. Apsisprendimas nereiškia atsiskyrimo, kalbėjo Gorbačiovas, netiesioginiai apkaltindamas Baltijos šalių nepriklausomybės judėjimus: „Mes praturtinom pačią apsisprendimo sąvoką, nes yra žmonių, kurie išnaudoja šią temą tam tikriems tikslams, neleidžia žmonėms suprasti kame dalykas, ir nukreipia juos į klaidingą kelią."

ELTA

PASAULYJE

Aoun nepripažįsta vyriausybės

Naujasis Libano prezidentas Rene Muawad paskyrė musulmoną dr. Selim al-Hoss ministeriu pirmininku, kuris sudarė vyriausybę iš krikščionių ir musulmonų. Krikščionių vadas generolas Michael Aoun naujos vyriausybės nepripažįsta ir neužleidžia prezidento rūmų naujai išrinktam prezidentui. Naująjį prezidentą jau aplankė 38 kitų valstybių ambasadoriai. Atrodo, kad naujoji vyriausybė priklausys nuo krikščionių pasitikėjimo.

Prisibijo suvienytos Vokietijos

Vokietijos kancleris dr. Kohl, būdamas Lenkijoje, bandė užtikrinti lenkus, kad jiems negresia joks pavojus iš suvienytos Vokietijos. Mat Lenkija po karo iš Vokietijos yra gavusi daug žemių ir bijo, kad suvienyta Vokietija gali mėginti tas žemes atsiimti. Suvienytos Vokietijos prisibijo ir Europos bendruomenės kraštai, kurią iki šiol sudarė maždaug lygūs partneriai. Suvienyta Vokietija dominuotų visus savo dydžiu ir ūkišku bei karišku pajėgumu. Šį ir kitus Europos bendruomenės kraštų reikalus praėjusį savaitgalį svarstė Europos valstybių galvos Paryžiuje. Vokietijos kancleris dr. Kohl savo kolegas užtikrino, kad Vokietijos susivienijimas kol kas nėra aktualus.

Rytų Vokietijoje įvykiai bėga ir keičiasi dienomis. Parlamentas vienbalsiai išrinko nuoseklių pažiūrų asmenį dr. Hans Modrow ministru pirmininku, kad jis iš visų partijų sudarytų naują vyriausybę. Tai jis padarė. O naujasis parlamentas savo pirmininku išrinko dr. Günter Maleuda, ūkininkų partijos vadą, ne komunistą.

Sovietai pritaria reformoms

Prezidentas Gorbačiovas ir užsienio reikalų ministras Ševardnadzė ne tik kad nesipriešino reformoms Rytų Vokietijoje, bet jas net išgyrė, sakydami, kad tai yra dalis reformų, kurios yra vykdomos visoje Rytų Europoje. Gorbačiovas tačiau pridėjo, kad kalba apie vokiečių susivienijimą būtų įsikišimas į tų dviejų Vokietijų vidaus reikalus.

Kncleris dr. Kohl iš savo pusės pasmerkė visus tuos, kurie priešinasi dviejų Vokietijų suvienijimui. Jis kalbėjo, kad tai yra visų vokiečių troškimas turėti vieną valstybę.

Civilinis karas El Salvadore

Nurimus karo veiksmams Nikaragvoje tarp vyriausybės ir Contra sukilėlių, paaštrėjo civilinis karas El Salvadore tarp vyriausybės ir Tautinio Išsilaisvinimo Fronto sukilėlių, kuriuos, sakoma, remia Nikaragvos vyriausybė. Tas karas jau tęsiasi nuo seniai, bet paskutiniu laiku labai paaštrėjo ir susišaudymai vyksta pačioje sostinėje San Salvador. Esą virš 600 užmuštų. Apie 1.500 sukilėlių randasi krašte ir grąso nuversti prezidento Cristiani vyriausybę.

Walęsa pagerbtas Amerikoje

Joks kitas užsienietis nebuvo taip pagerbtas, kaip Lech Walęsa, Lenkijos Solidarumo organizacijos įsteigėjas. Prezidentas Bushas apdovanojo ji aukščiausiu civiliniu ordinu — Prezidentiniu Laisvės Medaliu, o JAV kongresas pakvietė jį pasakyti kalbą, kurios metu jis apeliavo į Amerikos visuomenę paremti Lenkiją ir kitas Rytų Europos valstybes materialiai, nes tai būtų geriausia laisvės ir demokratijos garantija toje Europos dalyje. Jo kalbą kongresmenai palydėjo su didžiausiomis ovacijomis. Medalio įteikimo proga prezidentas Bushas pavadino Walęsą dvasiniu Rytų Europos reformų vadu. Pats Walęsa pastebėjo, kad jis vėl norėtų grįžti į fabriką elektriku.

Estija kaltina sovietus

Estijos vyriausias sovietas panaikino Baltijos respublikų nutarimą įsijungti į Sovietų Sąjungą (1940 m) ir apkaltino Sovietų Sąjungą agresija ir krašto aneksija. Sovietų istorikai iki šiol teigė, kad Baltijos respublikos 1940 m. savanoriškai įstojo į Sovietų Sąjungą, kad apsisaugotų nuo nacių. Taip pat Estija yra pirmoji respublika, kuri nutarė įvesti savo valiutą, nepriklausomą nuo rublio.

Atrodo, kad ir Bulgarija pradėjo sekti kitus satelitus ir pakeitė stalinistą Živkov nauju vadu Petar Mladenov, kuris pažadėjo krašte įvesti reformas.

Lietuviai Maskvoje

Pereitą savaitę Lietuvos komunistų partijos vadovybė buvo pakviesta į Kremlių susitikti su Sovietų Politbiuro nariais po to, kai Lietuvos komunistų partija pareiškė norą atsiskirti nuo Maskvos komunistų partijos, siekiant krašto nepriklausomybės. Neseniai Kremlius vetavo kelis Lietuvoje išleistus įstatymus, siekiančius didesnės autonomijos ekonominėje srityje.